

Sortprovning 2016 - vallgräs och vallbaljväxter

Malin Barrlund

Foto: Malin Barrlund

Växtodlingen i norra Sverige domineras av slätter- och betesvallar. Klimatet ställer speciella krav på växtmaterialet; vinterhärdighet, konkurrensförmåga och resistens mot skadegörare är viktiga egenskaper för sorternas avkastningspotential. Den officiella sortprovningen i norra Sverige syftar till att undersöka sorternas avkastningsförmåga, återväxt och uthållighet i jämförelse med väl kända mätarsorter. Den officiella provningen finansieras av utsädesföretagen samt genom anslag från Regional Jordbruksforskning för Norra Sverige (RJN) och från Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF) via Sverigeförsöken.

Sortprovningen i norra Sverige utförs på fyra platser, Offer/Lännäs i Västernorrland, Ås i Jämtland, Röbbäcksdalen i Västerbotten och Öjebyn i Norrbotten.

Försöken sås vanligtvis in i korn med en tidig skörd av skyddsgrödan, men insådd i renbestånd kan förekomma. Gräsförsöken gödglas med 80 kg kväve per ha till första skörd och 60 kg kväve till andra skörd samt i förekommande fall 50 kg till tredje skörd. Baljväxterna gödglas inte med kväve. Fosfor- och kaliumgivan bestäms utifrån den aktuella markkartan.

På våren noteras beståndens övervintring och inför varje skörd graderas den botaniska sammansättningen samt grödans utvecklingsstadium.

Vid bedömning av resultaten måste stor hänsyn tas till hur länge en sort har varit med i försöken. En full provomgång med tre vallår och fyra platser motsvaras av 12 försök. Att bedöma en sort utifrån endast en provomgång är osäkert.

De resultat som redovisas är medelvärden från de senaste fem försöksåren. För resultat från tidigare utförda försök hänvisas till www.slu.se/njv under Publikationer eller www.slu.se/faltforsk

År 2015 genomfördes en förändring genom att tre skördar började tas på Lännäs i alla vallar och på Röbbäcksdalen i vall I och II. Övriga vallförsök skördas två gånger per år. De resultat som redovisas för skörd 3 baseras således bara på skördar från två platser 2015 och 2016.

Odlingssäsongen 2016

Temperaturen var relativt lika på de olika stationerna med hög temperatur i maj, juli och september. Medeltemperaturen låg mellan 0,7 och 2,8 grader högre än normalt under dessa månader. På Ås var det något mindre nederbörd än normalt under hela säsongen. På Offer var det mycket regn i augusti och på Röbbäcksdalen kom en rejäl rotblöta i slutet av juni. I övrigt var det mindre regn än normalt. Öjebyn fick mycket regn i slutet av juni men övriga månader var nederbördsmängden normal.

Första skörden på Offer togs 14 juni och på Röbbäcksdalen den 15 juni. På Öjebyn och Ås togs skörden något senare, mellan 20 och 29 juni 2016. Andraskördarna togs mellan 19 juli och 10 augusti. Den tredje skörden togs den 23 augusti på Lännäs och 30 augusti på Röbbäcksdalen.

Vallgräs

I vallgräsförsöken finns sorter av timotej, ängssvingel och rörsvingel. Alla sorter skördas vid samma tillfälle. Grindstad har använts som

mätare i timotejsortimentet. För svinglarna har ängssvingelsorten SW Revansch varit mätare.

Den totala mängden torrsbstans per hektar har inte skilt mellan två- respektive treskördssystemen.

Timotej

Det var inga nya timotejsorter detta år. Den finska nummersorten Bor 0301 fanns inte med i fjolårets redovisning, men såddes 2013 och 2016 och ska sås även 2017.

Resultaten från sortförsöken med timotej visar att det inte är någon sort som har högre totalskörd än mätaren Grindstad. Dock ligger sorterna Rakel, Lidar och Bor 0301 på samma skördenivå (tabell 1). Tryggve och Rhonia ger signifikant lägre skörd än Grindstad, framförallt i andra skörd. Grindstad och Switch har högst andra skörd, men Switch har signifikant lägre första skörd än Grindstad.

På Ås har Switch, Rhonia och Tryggve signifikant längre totalskörd än mätaren Grindstad. Tryggve har lägre skörd än Grindstad även på Röbbäcksdalen.

Gradering av vårbestånden visar att övervintringen varit relativt lika för alla timotejsorter under de fem åren i denna jämförelse. Att skörda tre gånger verkar inte ha påverkat förekomsten av utvintring.

Ängs- och rörsvingel

Två ängssvingelsorter är nya, Lipoche och Vinjar. De har bara skördats som vall I och resultaten för dem bör därför ses som en första indikation.

Försöken visar på signifikant högre skördar för ängssvingelsorten Valtteri jämfört med mätaren SW Revansch (tabell 1). Rörsvingelsorterna Swaj och Karolina har också signifikant högre skördar än mätaren. Rörsvingelsorten Tower ger en svag förstaskörd men hög andra- och tredjaskörd. De nya sorterna Lipoche och Vinjar ser lovande ut men har bara varit med i fyra försök.

Tredjaskörden, som bara tagits på två av försöksstationerna, har gett en relativt hög skörd för alla rörsvingelsorterna Swaj, Tower och Karolina, medan ingen av ängssvinglarna skiljer sig i skördemängd mot mätaren SW Revansch.

Graderingen av vårbeståndet visar på något sämre övervintringsförmåga hos Tower än hos mätaren, men i övrigt ses inga skillnader mellan sorterna. De nya sorterna har klarat första övervintringen lika bra som SW Revansch.

Tabell 1. Resultat från sortprovning i timotej (överst) och ängs- och rörsvingel (nederst) i norra Sverige åren 2012 - 2016. Vårbestånd i % och skörd i kg ts/ha anges för mätarsorterna Grindstad respektive SW Revansch. För övriga sorter anges relativa värden jämfört med mätarna (=100).

Sort	Antal försök	Vår- bestånd	Total skörd	Skörd / skördetillfälle			Skörd / vallålder			Skörd / försöksplats			
				Sk. 1	Sk. 2	Sk. 3	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
Grindstad	58	97	8932	4805	3962	1429	9144	9279	8405	10093	8126	8153	9440
Rakel	38	101	99	103	92	104	98	98	99	100	96	100	99
Switch	34	100	97	94	97	98	95	96	99	101	93	96	96
Rhonia	34	101	96	102	89	98	96	95	95	99	92	96	97
Tryggve	34	100	94	101	85	107	94	93	94	94	91	94	96
Lidar	28	100	97	98	95	98	100	96	96	96	95	99	97
Bor 0301	12	100	100	106	93	103	99	99	101	102	97	99	101
Hertta	10	100	94	102	86	102	93	95		92	92	93	98
Bor 0402	10	98	93	99	89	85	91	97		88	95	92	95
SW Revansch (äsv.)	42	97	7969	4063	3631	1964	8203	8185	7551	8917	6829	7767	8444
SW Minto (äsv.)	46	99	99	99	99	101	101	98	97	96	100	97	103
Valtteri (äsv.)	10	101	107	109	104	105	110	100		117	102	106	109
Tored (äsv.)	10	101	106	106	104	107	110	95		116	103	105	107
Eevent (äsv.)	10	101	102	101	101	107	105	93		116	93	103	104
Lipoche (äsv.)	4	102	112	109	112	111	112						
Vinjar (äsv.)	4	102	110	106	113	108	110						
Swaj (rörsv.)	34	99	121	111	132	131	116	122	125	115	120	127	120
Tower (rörsv.)	24	96	96	81	114	115	80	104	103	90	106	92	97
Karolina (rörsv.)	10	101	116	100	125	134	113	120		115	105	119	122

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

Vallbaljväxter

Övervintringen av baljväxter påverkas starkt av variationer i årsmån och förhållanden på försöksplatsen. Detta kräver att försöken upprepas under flera år och på flera platser för att få statistisk säkerhet i jämförelserna. I dessa försök har SW Torun använts som mätare för de tetraploida sorterna och SW Yngve för de diploida sorterna.

Två nya rödklöversorter var med i provningen, en tetraploid, SWÅ RK06004 och en diploid, SWÅ RK09093.

De tetraploida sorterna ger generellt högre skörd än de diploida. Sorten Peggy ger hög förstaskörd och är den sort som klarat övervintringen bäst, då den har högst avkastning i vall III (tabell 2). Sorten

Nya sorter i försöken 2016

Lipoche (ängssvingel). Sorten kommer ursprungligen från Tyskland. Den har i officiella försök i södra Sverige gett lika bra skördar som mätaren SW Minto. Svensk sortföreträdare är Scandinavian Seeds.

Vinjar (ängssvingel). Vinjar överlever bra i finskt klimat och fungerar bra i perioder av torra, enligt sortföreträdaren Scandinavian Seeds. Sorten är framtagen av DLF Seeds and Science.

SWÅ RK09093 (diploid rödklöver). Sorten är förädlad i Lännäs och är framtagen genom urval för avkastning och uthållighet bland sena typer av rödklöver.

SWÅ RK06004 (tetraploid rödklöver). Även denna sort är förädlad i Lännäs. Den är framtagen bland sena typer av rödklöver, där urval gjorts för tidig blomning i kombination med avkastning av frö och grönmassa.

Tabell 2. Skörderesultat i kg ts/ha från sortprovning av tetraploida rödklöversorter (överst) och diploida sorter (nederst) i norra Sverige 2012 - 2016. Relativa värden jämfört med SW Torun respektive SW Yngve (=100).

Sort	Antal försök	Total skörd	Skörd /skördetillfälle			Skörd /vallålder			Skörd /försöksplats			
			Skörd 1	Skörd 2	Skörd 3	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
SW Torun	47	7183	3527	3333	1797	7848	7287	6255	8027	5909	6712	7439
Ilte	34	98	92	105	102	98	99	95	103	94	98	96
Peggy	25	102	106	99	94	97	105	108	102	100	99	106
Vicky	24	91	79	103	92	98	88	76	97	93	89	84
Bor 0802	14	98	102	96	95	94	103	103	92	98	102	98
SWÅ RK06004	4	102	107	99	91	99						
SW Yngve	47	6606	3279	3066	1604	7048	6716	5944	7208	5050	6291	7140
SW Ares	25	88	77	100	93	97	82	83	94	83	90	79
SWÅ RK10012	10	100	99	102	96	106	97	95	102	105	95	98
SWÅ RK10006	8	100	98	101	106	100	104		102	105	96	99
SWÅ RK10001	8	105	108	100	107	103	109		111	108	101	101
SWÅ RK09093	4	96	93	100	103	97						

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

Ilte har gett låg förstaskörd men hög andraskörd och totalskörden är lika som för mätaren SW Torun. Sorten Vicky har signifikant lägre total skörd än mätaren Torun, särskilt det andra och tredje vallåret. Vicky har också sämre överlevnad under vintern, uttryckt som procent plantor på våren (tabell 3).

Bland de diploida sorterna ger SW Ares sämre skörd än SW Yngve, särskilt i förstaskörd och i Vall II och III. Det beror med stor sannolikhet på dålig övervintring, se tabell 3. Övriga diploida sorter har endast varit med i några få försök och det är för tidigt att dra några slutsatser om dem än.

Tre skördar verkar inte ha påverkat bestånden av vallbaljväxter nämnvärt med tanke på utvintring, under de år och på de platser som det provats.

Tabell 3. Vårbestånd i de olika vallåldrarna, medeltal för åren 2012-2016. Anges i % för mätarsorterna SW Torun (tetraploida sorter) respektive SW Yngve (diploida sorter). För övriga sorter anges relativa värden jämfört med mätarna (=100).

Sort	Vall I	Vall II	Vall III
SW Torun	90	82	72
Ilte	97	94	92
Peggy	101	106	118
Vicky	94	80	51
Bor 0802	101	112	110
SW Yngve	86	78	75
SW Ares	91	68	52
SWÅ RK10012	105	102	93
SWÅ RK10006	103	105	
SWÅ RK10001	102	108	

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

